

ταῖς αὐταῖς βεβαίως ἀγνοοῦσι τί ἐστὶν ἔξοχος γυνή. Οἰκτεῖρον τὸ ταπεινὸν καὶ εὐτελὲς τῶν γνώσεων αὐτῶν. Ἐρωτες ἀγνοῖ καὶ ἰσχυρῶς παροτρύνοντες πρὸς ἀρετὴν, καὶ τοὶ σπάνιοι, ὅμως ὕφιστανται. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ὤφειλον νὰ λέγωσιν Ἡ ἱκεῖνους ἢ οὐδένα.

(ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.)

Γ. Κ. ΣΦΗΚΑΣ

Μετ' ἐγκαρδίου ἄλγους καταχωρίζομεν εἰς τὰς σελίδας τοῦ «Ζακυνθίου Ἀνθώνος» τὴν πρὸς τὴν θανούσαν σύζυγον τοῦ περιkleous καθηγητοῦ κ. Α. Μαρτζώκη προσφωνήσιν, ἣν ὑπὸ τὴν ὀδὴν ἡμερᾶν ἐντύπωσιν τοῦ θανάτου αὐτῆς ἔγραψεν ἰταλιστὴ ὁ διάσημος καθηγητὴς Ἐν αὐτῇ εἰσάγονται, καὶ δικαίως, τὰ προτερήματα, ὅπως ἔκαστος ἡ ἐνάρετος ἐκείνη σύζυγος, ἡ ἀπαράμιλλος μήτηρ, ἡ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐννοίας καὶ μέχρι κερταίας πληρώσασα αὐτὴν γυνή· εὐχόμεθα δὲ τῷ Ἰψίστῳ ἵνα τοὺς ὁμοσυνούρους τῆς παρηγορίας τοῦ ἀρθένως ἐπιχώρησιν ἐφ' ἀπάσης τῆς ἀποφραγισθείσης οἰκουγενείας, διότι μεγίστη εἶναι ἡ στένοσις, καὶ μονὴ ἡ ἀπ' αὐτοῦ παρεχόμενη παρηγορία δύναται ν' ἀντιταθῇ αὐτῇ.

Σ. τ. Δ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΑΡΙΝΑΝ

ΜΕΣΣΑΛΑ ΜΑΡΤΩΚΗ.

Ἀφοῦ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἐπὶ τῆς κινδυνευομένης ζωῆς σου ἡγρύπνησαν, ἀφοῦ διὰ τῶν φιλοστοργωτέρων φροντίδων σὲ παρεμύθησαν, καὶ ἀφοῦ ἐκλείσαν τοὺς ὀφθαλμούς σου—τοὺς πολυκοῦς ἡμῶν ἀστέρας—οἱ υἱοὶ σου μετῆνεγκον ἐπὶ τῶν ὤμων των τὸ πεφιλημένον σκῆνός σου εἰς τὴν ὑστάτην αὐτοῦ κατοικίαν. Ἔτερα τρία τέκνα σου, πρὸ πολλοῦ ἤδη εἰς ἀγγέλους μεταβληθέντα, ἐκόμισαν ἐπὶ τῶν πτερύγων των τὴν ψυχὴν σου εἰς τὴν αἰωνίαν αὐτῆς πατρίδα.

Ἀριστα βεβαίως καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα προσηνήχθησαν πρὸς τὴν ἀπαράμιλλον μητέρα. Ἀλλὰ πῶς θὰ δυνηθῶ σήμερον νὰ σοὶ ἀποδείξω καὶ ἐγὼ τὸ μέγεθος τῆς εὐγνωμοσύνης μου, καθότι, ἐὰν σὺ ὑπῆρξας δι' ἐμέ σύζυγος, φίλη καὶ ἀδελφὴ, ὑπῆρξας ἐπίσης, παρὰ τὸ ἄνισον τῆς μετὰ τὴν ἡλικίαν

αὐτῆς, καὶ τὸν συνέχοντα ἡμᾶς δεσμὸν, μήτηρ καὶ χειραγωγὸς δι' ἐμέ ὡσαύτως;

Ἀρὰ γε δὲν ἐστήριξας πάντοτε δι' ἐπαγωγῆς μὲν, πλὴν τελεσιουργοῦ αὐθεντίας, τὰ βήματά μου ἐν τῇ ἀκανθῶδει ὁδῷ τῆς οἰκιακῆς αὐταπαρνήσεως καὶ ἐθελουσίας; Δὲν ἐπειράθης ἄρ' ἀρὰ γε ν' ἀπευγενίσκῃς ἐν τῇ ψυχῇ μου πᾶν εἶδος ἄβροῦ καὶ γενναίου φίλτρου; Δὲν κατεπράυνας ἄρ' ἀρὰ γε διὰ συνετῶν παραινήσεων καὶ γλυκειῶν θωπειῶν τὰς σκληρὰς, ὀδύνας, ἃς ἐνίοτε μοὶ ἐπροξένησεν ἡ τῶν ἄλλων κακοβουλία;

Ἐγὼ ἀπῆλαυνον ὑπερτάτης γλυκύτητος παραχωρῶν εἰς σὲ τὰ δικαιοώματα, ἅτινα, ἀγνοῶ μετὰ πόσης φρονήσεως, εἰς τὸ φύλόν μου ἀδιακρίτως ἀποδίδονται, καὶ θεωρῶν σε ὡς κυρίαρχον τῆς ὑπάρξεώς μου. Μεθ' ὀπόσης προσοχῆς σὲ ἠκροώμην, μεθ' ὀπόσης προθυμίας σὲ ὑπήκουον, μεθ' ὀπόσης πίστεως ἐναπέθετον εἰς μὲν τὰς χεῖράς σου τὸν καρπὸν τῶν ἡμερησίων μόχθων μου, εἰς δὲ τὸν κόλπον σου τοὺς μυχαιτάτους σκοπούς μου, τὰς ὑπονοίας μου, τοὺς φόβους μου, τὰς ἐλπίδας μου!

Εἰς ἐμέ λοιπὸν οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται ἢ νὰ σοὶ ἀμερώσω διηνεκὴ λατρείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ταύτῃ, ἐν ἣ σοὶ ἀνήγειρα θωμὸν, καὶ ὅπου, ὡς ἐν ναφθῇ, ἡ γλυκειὰ σου εἰκὼν διαλάμπει ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ ἀκτινοβολίᾳ.

Καὶ ὅμως δὲν ἰσχύω ὅπως μετ' ἡρεμίας ὑπομείνω τὴν στέρνησίν σου. Σὺ ἀπῆλθες ἐν τῇ μεγίστῃ ἀνάγκῃ μου, ὅτε ἡ ἡλικία ἤρχιζε ν' ἀμβλύνη τὴν ἰσχύν τῆς διανοίας μου καὶ τὴν ῥώμην τοῦ σώματός μου—ὅταν ὑπέρποτε ἀπεθανόμενος τὴν ἀπόνοιαν καὶ τὰ τερατοεργήματα τοῦ πονηροῦ αἰώνου τοῦ ὀριστικῶς ἐγκαταλείψαντος τοῦ Σατανᾶ τὴν δεσποτείαν, ἡσθάνομην δι' ἐρχόμενον ἐκ τῆς καρδίας μου, θερμῆς ἔτι ἐκ τῆς ζωηφόρου πνοῆς σου, τὸ πεπηγὸς φύσιμα τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῆς ἀπογνώσεως,—οἴμοι! τῆς ἀπογνώσεως ἐν τῷ τέρματι τῆς ἐκτε-

κοῦς μου σταδιοδρομίας, διακριθείσης, εἴαν οὐχὶ ἐπὶ ἔργοις περιλαλήτοις, τοῦλάχιστον ἐπὶ πίστει διακαεῖ εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ εὐδαιμονίαν τῆς ἀνθρωπότητος!

Διατί λοιπόν, περιλημμένη μου, διατί μ' ἐγκατέλιπες;

Ἴδού ἐγὼ ἀπέμεινα ὅμοιος πρὸς μεμονωμένον καὶ αὐχμῶδη κορμὸν, εἰσέτι κατὰ τῆς ὁρυγῆς τῆς καταιγίδος ἀνθιστάμενον, διότι ὁ χρόνος θαυτάτα τὸν ἐρρίζωσε· σὺ δὲ, περιβεβλημένη τὴν κεφαλὴν διὰ στεφάνου παρθευσίων ἀνθέων, κάθησαι, ὡς εὐνοημένη αὐτῆς θυγάτηρ, παρὰ τοὺς πόδας τῆς Ἀνάσσης ἐκείνης τοῦ οὐρανοῦ, ἣν τοσοῦτον ἐν τῷ βίῳ σου ἐλάτρευσας. Ναί, σὺ κάθησαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν αὐτῷ ἀμφοτέραι ἐγκατοπτρίζεσθε.

Ὅποιον φέγγος, ὁποία εἰρήνη, ὁποία ἁρμονὴ περὶ σέ! Ὅποία σκοτία, ὁποῖος σάλος, ὁποία κατήφεια περὶ ἐμέ!

Καὶ ὅμως χθὲς ἔτι συνεμερίζετο τὴν αὐτὴν μου τύχην, ἄνισον μὲν πρὸς τὰς μεγάλαις σου ἀρεταῖς, πλὴν ἥρεμον, φαιδρὰν καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιδοκιμασίας σου ἐξαιρομένην!

Φεῦ! μὴ πιστεύσης, μακαρία ψυχὴ, ὅτι διὰ τῶν λόγων μου τούτων μεμψιμοιρῶ ὅχι· οὐδὲν ἄλλο ἐξωτερικεῦω ἢ ἄτοπον ἐπιθυμίαν. Δὲν ἦτο θεαίως δίκαιον ν' ἀναβληθῇ ἐπὶ μακρότερον, χάριν τοῦ ταλαιπώρου συμβίου σου, τὸ ὑπέρτατον βραβεῖον, ὅπερ σοὶ ἐπεφυλάσσετο. Ἀρὰ γε δὲν ἔπραξας ἐπὶ τῆς γῆς ποτὶ περισσότερον ἢ ὅσον εἰς σὲ προσῆκεν;

ὦ! πόσοι μακάριοι, περιβλεπτοὶ ἐπὶ ἀμώμῳ πολιτείᾳ ὑπ' αὐστηρᾶς μονώσεως ὑποδοθηομένη, πλὴν ἀπηλλαγμένοι τῶν εἰς σὲ ἐπιβεβλημένων δοκιμασιῶν καὶ μόχθων, μὴ ἀσχοῦντες δὲ τὴν ἥρωοπρεπῆ ἐκείνην ὑπομονὴν καὶ ἄσβεστον στοργὴν, ὧν τοσαῦτα παρέσχες ἐπιφανῆ δείγματα, πόσοι μακάριοι, λέγω, νῦν σὲ θαυμάζουν! Ἐγὼ φαντάζομαι ὅτι κατὰ τὴν πρὸς σέ σου τὸν οὐρανὸν εἰσοδόν σου οὗτοι ἤψαντο τῶν στεφάνων των, προ-

τιθέμενοι ἴσως, ἐν τῇ συναισθήσει τῆς ἐπ' αὐτῶν ὑπεροχῆς σου, νὰ τοὺς ἀποθέσωσιν!

Καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι, μυριάδες τῶν ὁποίων ἔπεσον ποτε εἰς τὸ θεοστυγέστατον τῶν ἀνομημάτων, προσβλέπουσι μετὰ θάμβους εἰς σὲ, γεννηθεῖσαν ἐπὶ τῆς πολυτλήμονος ταύτης σφαίρας, ἀμοιροῦσαν τῶν πλεονεκτημάτων τῆς προνομιοῦχου αὐτῶν φύσεως, καὶ ὅμως καθ' ὅλον τὸν βίον σου διατηρηθεῖσαν ἀσπίλον παντὸς ρύπου, πάσης κηλίδος!

Ναί, τὸ ἐπαναλαμβάνω· ἐγὼ, ὁ σύζυγός σου, καὶ οὐχὶ ἴσως ἀδιάφορος εἰς τὴν καρδίαν σου, ἠτένιζον πρὸς σὲ μετὰ σεβασμοῦ ἰσοῦ πρὸς τὸ φίλτρον, ὅπερ μοὶ ἐνέπνεες· ἤσχυρόμην μάλιστα, ὁσάκις ἤξιους ν' ἀπευθυνθῇς εἰς ἐμὲ, συμβουλήν ἢ ἐγκρίσιν ἐξαίτουμένην.

Δι' ὁποίου ὀνόματος, ἔλεγον τότε κατ' ἐμαυτὸν, δύναμαι ν' ἀποκαλέσω τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πολυχρονίων μελετῶν μου, τῷ ἐνδελεχῶν μου σκέψεω ἐπὶ τῶν μᾶλλον πολυπλόκων καὶ δυσεπιλύτων ζητημάτων; Τί ἔμαθον; Ὅποιων μεγάλων ὠφελειῶν ἐγενόμην πρόξενος; Πόσον σαφῶς ἀποδεικνύεται ὅτι τὰ προτερήματα τῆς διανοίας οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ ἐργαλεῖα σχεδὸν πάντοτε ἀνίσχυρα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ ἀλλοτρίου ἀγαθοῦ, ὡς ὑποδεστέρα ἐλέγχεται ἡ φιλεργία ὑπογεῖων τινῶν ζώων παραβαλλομένη πρὸς τὴν φαιδρὰν πτῆσιν τῶν αἰθεροδρομούντων πτηνῶν;

Ἄλλ' ἰδού—ἐξηκολούθουν λέγων κατ' ἐμαυτόν—τὸ οὐράνιον τοῦτο πλάσμα, ἀμύητον σχολαστικῶν λεπτολογιῶν, μὴ ἀναγκαζόμενον νὰ ἐκδιάζῃ τὴν θέλησίν του, πλὴν μόνον καταυγαζόμενον ὑπὸ τοῦ ἀληθοῦς φωτός, τοῦτέστιν ὑπὸ τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ φωλευούσης φλογός, ἀναδείκνυσιν ἐντελῆ τὴν ἀρετὴν ἐν παντὶ ἔργῳ, ἐν παντί λόγῳ· καὶ αὐτὸ τὸ ὕψος τοῦ προσώπου του δύναται παρά τισι νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παρόρμημα πρὸς μεταμέλειαν καὶ διόρθωσιν.

Ταῦτα κατ' ἐμαυτὸν ἀνεκύκλουν· ἀλλὰ νῦν, ὧ περιφλημένη ψυχῇ, νῦν ἐκρύβη διὰ παντός τὸ ἰσάγγελον πρὸς σωπόν σου, ὅπερ ἀνθρώπινον ὄμμα ἀδυνατεῖ πλέον νὰ ἐπαινίδῃ· οὐχ ἥττον οὔτε ἡ ἐκνευρίζουσα με ἰνσκιρρωμένη νόσος, οὔτε ἡ τῶν οἰκείων ἀντίστασις μ' ἐκόλυσαν τοῦ νὰ ἐμβλέψω εἰς σέ καὶ ὑστάτην φοράν.

Λευχειμονοῦσα δίκην παρθένου—καὶ τοιαύτη ἦσο παρὰ τὴν μητρότητα—ἔκτισο ἐντὸς τοῦ φρετρου σου, ὅπερ κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην μοι ἐφάνη ἀγγέλου κλίνη. Ἐνόμισα κατ' ἀρχάς ὅτι ὁ ἥλιος συνεπύκνωσεν ὡς ἐν δέσμῃ ἀπάσας τὰς ἀκτίνάς του ὅπως περιρράνῃ τὸν πένθιμον θάλαμον, θαυμασιῶς τότε φεγγοδολοῦντα. Οὐχ ἥττον, κάλλιον ἐμβλέπων, κατενόησα ὅτι ἐκ τοῦ σώματός σου διεχέετο λάμψις ζωηροτέρα καὶ γαληνιωτέρα τῆς ἰδικῆς του. Ἦτο ἡ ἀληθὴς Μεταμόρφωσις.

Ὡ πόσον ἱλαρὰ καὶ ὠραία μοι ἐφαίνεσο οὕτως! Ὅποιον νέον φίλτρον διήγειρες εἰς τοὺς ὀρνυτάς σε! Καὶ ὅμως ἐπὶ τοῦ προσώπου σου ἐκείνου ἐπεκάθητο τοσοῦτον ἔξοχος μεγαλοπρέπεια—ἀνταύγεια τοῦ πνεύματός σου εἰς τὸν οὐράνιον βίον παλινεστῆσαντος—ὥστε οὐδὲ καὶ ἐτόλμησα νὰ ἐγγίσω διὰ τῶν χειλέων μου τὸ μέτωπόν σου καὶ τὰς παρειάς σου, φοβούμενος μὴ ἐν ἀκαρεῖ τιμωρηθῶ ἐπὶ τῷ θρασυτάτῳ τολμήματι. Καλῶς κατενόησα ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἦσο πλέον ἰδική μου,—ὅτι, ὡς τὸ πνεῦμά σου, οὕτω καὶ το θνητόν σου σκῆνος διετέλει· ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πλάστου σου,—ὅτι ὁ βαρύτιμος θησαυρὸς, ὃν οὗτος μοι παρεχώρησεν, ὅλοσχερῶς μοι ἀφῆρθη,—ὅτι ἐγὼ ὤφειλον νὰ λατρεύω ὅ,τι ἅπαξ κατεῖχον, οὐχὶ δὲ νὰ ἐκχύσω ἐπὶ τῶν παγερῶν τούτου λειψάνων τὴν ἀτελεύτητον στοργήν μου.

Ὅθεν περιωρίσθην ν' ἀσπασθῶ, καὶ τοῦτο ἀκόμη μετὰ τινος δέους, τὰς εὐ-

σεδαῖς καὶ ἱεράς ἐκείνας χεῖράς σου· τὰς μοχθησάσας, καὶ σχεδὸν εἰπεῖν· φθαρείσας ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας σου—τὰς εὐσεβεῖς καὶ ἱεράς χεῖρας, αἵτινες ἐλπίζω ὅτι ἐξετάθησαν ἤδη πρὸς τὸν τῶν πάντων Δεσπότην ὅπως ὑπὲρ ἐμοῦ, τὸν ἐξευμενίσωσιν.

Φοβερά ἰδέα! Τίς οἶδε πόσους κόσμοις πέπτωται μοι νὰ περιέλθω, πόσον χρόνον ὀφείλω νὰ διανύσω εἰς τούτους καὶ εἰς κεινούς, μέχρις οὐ ἀξιώθω νὰ συμμερισθῶ τὸ πανευδαιμον ἐκεῖνο ἐνδιαίτημα, ὅπου νῦν ἐνοικεῖς, καὶ ὅπου ἀπ' εὐθείας ἀνῆλθες ὡς πνεῦμα ἄμωμον καὶ ἀκηλίδωτον! Τίς οὐδὲν ὁποῖα δοκιμασίαι δι' ἐμὲ παρασκευάζονται ἐν τοῖς ἀγνώστοις ἐκείνοις σταθμοῖς!

Οὐχ ἥττον, ὅπως εὐμοιρήσω, ἔστω καὶ πόρωθεν, εἰς σέ ν' ἀτενίσω, ἐπιχαρίτως καθήμενην ἐπὶ τοῦ κραπέδου τοῦ εὐρέος τῆς Θεοτόκου μανδύου,—ὅπως τύχω παρὰ σοῦ, εἰ δυνατόν, ἐνός τῶν τοσοῦτον ἀγνῶν καὶ τακερῶν ἐκείνων βλεμμάτων, δι' ὧν μὲ κατέθαλγες κατὰ τὸν εὐδαιμόνα τοῦ ἔρωτος ἡμῶν χρόνον, ἡ ἐνός ἐκείνων τῶν ἔτι περιπαθεστέρων, ἅπερ ἐν μέσῳ τῶν σπασμῶν τῶν πολυωδύνων νέων σου, ἀπογινώσκουσα τοῦ ζῆν, προσήλους ἐπ' ἐμοῦ—ἀντὶ τηλικούτου δωρήματος θὰ ὑφιστάμην ἀσμένως ὅ,τι ἡ Κόλασις ἢ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, ἡ Τυραννίς, δὲν ἠδυνήθησαν εἰσεῖτι νὰ ἐπινοήσωσιν.

Εἶθε δὲ νὰ ἠδυνάμην σήμερον ἔτι νὰ ἐπιχειρήσω τὴν ἐκτενῆ καὶ δύσεργον ὁδοιπορίαν! Ὡς ὁ προσκυνητὴς, ὁ προαλειφόμενος πρὸς τὴν περιήγησιν ἐκείνην ἥτις μέλλει νὰ τὸν ἀγάγῃ εἰς τὸν ναὸν ὧν πολλάκις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἀντιπαρέστησαν τὰς εὐσεβῆς αὐτοῦ δυνεῖρας—μεθ' ὁπόσῃς ζέσεως, μεθ' ὁποίου ἐνθουσιασμοῦ θὰ παρσκευαζόμεν πρὸς τὴν μυστηριώδη μακροπορίαν!

Πλὴν θὰ δυνηθῶ ἄρα γε νὰ ἐπιτύχω ὅ,τι τοσοῦτον ἐνθέρμως ποθῶ; Δὲν θὰ προσκρούσω ἄρα γε ἐναντι τῶν προσκομ-

μάτων ἐκείνων, ἅτινα καὶ αὐτὰς τὰς γενναϊοτέρας ψυχὰς ἀποθαρρύνουσι καὶ τὴν μάλλον σθεναρὰν θέλησιν κατασυντρίβουσι; Δὲν θ' ἀναγκασθῶ ποτὲ νὰ ὑποχωρήσω ἐνώπιον τῆς βίας τῶν ἐναντίων συμβαμάτων, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἐξράδυνεν ἐπ' αἰῶνας ὁλοκλήρους τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν μου; Εἰμὶ τέλος προωρισμένος πρὸς τοιαύτην εὐδαιμονίαν;

Ἄχ! περιληφμένη καὶ μόνη τέρψις τοῦ παρεληλυθότος βίου μου καὶ, ἐν μέσῳ αὐτοῦ τοῦ θυμοβόρου ἄλγους μου, τέρψις νῦν ἔτι τῆς διανοίας μου, ἔστο βεβαία ὅτι εἰς οὐδὲν κώλυμα, ὅσον φοβερὸν καὶ ἂν ἦ, οὐδέποτε θὰ ἐπιτρέψω νὰ καταβάλῃ τὴν ἀπόφασίν μου—ἔσο βεβαία ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἐνωθῶ καὶ πάλιν μετὰ σοῦ. Περιμένε με λοιπόν. Ἄρά γε ὁ Ἑρως—καὶ σὺ βεβαίως δὲν ἠγνόησας τὴν ἀκαταγώνιστον ἰσχύν του—ἄρά γε ὁ μεγάλθυμος, ὁ ἀήττητος Ἑρως, ὁ σάκεις οἱ πιστοὶ αὐτοῦ ὑπέκυψαν ὑπὸ τὸ ἄχθος τῆς ὀδύνης, ἢ ἐτελεύτησαν σπαρασσόμενοι ὑπὸ τῶν βασάνων, καταβιβρωσκόμενοι ὑπὸ τῶν πυρῶν, ἀκρωτηριαζόμενοι ὑπὸ τοῦ ξίφους καὶ τοῦ πελέκεως, δὲν ἀνήγαγεν ἐν θριάμβῳ ὑπὸ τὰς ἀναπεπταμένας καὶ χρυσοπτίλους αὐτοῦ πτέρυγας, ὥς ὑπὸ θεσπέσιον σημαίαν, τὰς τρισολβίους ἐκείνας ψυχὰς πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Θεότητος;

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 7)19 Σεπτεμβρίου 1877.

Ο ΑΠΑΡΑΜΕΓΗΤΟΣ ΣΥΖΗΤΟΣ ΣΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΠΟΤΟΥ

ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ

(Συνέχεια ὅρα προηγ. φυλλ.)

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς βρώσεως ἐρχόμεθα εἰς τὴν πόσιν ἐν γένει.

Ἄλλο ποτὸν ὁ Ἕλλην δὲν ἐγνώριζε πλὴν τοῦ ἀμπελίνου οἴνου καὶ τοῦ ὕδατος· καὶ κατὰ τὸν Σικελιώτην Διόδωρον ἐφευρέτης τοῦ ἐκ κριθῆς ποτοῦ λέγεται ὁ Διόνυσος· εὗρεν δ' αὐτὸν καὶ τὸ ἐκ τῆς κριθῆς κα-

τασκευαζόμενον πόμα, προσαγορευόμενον μὲν ὑπὸ ἐνίων ζῦθος, οὐ πολὺ δὲ λειπόμενον τῆς περὶ τὸν οἶνον εὐωδίας. Εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους ἤδη χρόνους ἐθεωρεῖτο ἡ γεῦσις τοῦ οἴνου ὡς ἡ ἐξαίρετος πηγὴ τῆς εὐθυμίας καὶ διαχύσεως, καὶ συμφώνως τῇ δόξῃ ταύτῃ ὅτε Μουσαῖος καὶ Εὐμολπος ἀποφαίνονται ὅτι οἱ ἀγαθοὶ εἰς τὸν ἄδην ἀπολαμβάνουσι τὸν μισθὸν τῶν ἐναρέτων πράξεων τῶν μεθύοντες αἰωνίως. «Μουσαῖος δὲ τούτων νεανικώτερα τ' ἀγαθὰ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ παρὰ τῶν Θεῶν διδῶσιν τοῖς δικαίοις» εἰς ἃδου γὰρ ἀγαγόντες τῷ λόγῳ καὶ κατακλινάντες ἐστεφανωμένους ποιοῦσι τὸν ἅπαντα χρόνον ἤδη διάγειν μεθύοντας, ἡγησάμενοι κάλλιστον ἀρετῆς μισθὸν μέθην αἰώνιον».

Περὶ τῆς ποιότητος τῶν οἴνων τῶν Ἑλλήνων ἀκριβῶς δὲν γνωρίζομεν τόσα ὅσα περὶ τῶν τῆς Ἰταλίας. Διὸ καὶ ὀλίγα μόνον ὀνόματα ἀπαντᾷ ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις. Ὁ Δημοσθένης ὀνομάζει οἴνους τινὰς κατὰ Λακρ. «Πᾶν γὰρ δήπου τοῦναντίον εἰς τὸν Πόντον οἶνος εἰσάγεται ἐκ τῶν τόπων τῶν περὶ ἡμᾶς, ἐκ Πεσαρλήθου καὶ Κῶ, καὶ Θάσιος, καὶ Μινδαῖος». Σὺν τούτοις προσθετεῖ καὶ οἶνοι τῆς Λέσβου, Κρήτης, Χίου, Ρόδου καὶ ὁ Μαρώνης. Ὁ Χίος εἰκάζεται ὅτι ἦν ὁ τιμιώτερος κατὰ τὸν Δημήτριον, ὅστις κληθεὶς ἔμπροσθεν τοῦ Ἀρείου Πάγου διὰ νὰ ἀπολογηθῇ περὶ τῆς διαγωγῆς του εἶπεν, «ἀλλὰ καὶ νῦν ἐλευθερίως ζῶ; καὶ γὰρ ἐταίραν ἔχω τὴν καλλίστην, καὶ ἀδικῶ οὐδένα καὶ πίνω Χίον οἶνον.» Κατὰ τὸ χρῶμα διηρεῖτο ὁ οἶνος εἰς μέλανα, λευκὸν καὶ κιρρόν. Ὁ μέλας λέγεται ὅτι ἐκαλλιεργήθη, κατὰ τὸν Ἀθήναιον εἰς τὴν Χίον. «Θεόπομπος δὲ φησὶ παρὰ Χίοις πρώτοις γενέσθαι τὸν μέλανα οἶνον.» — ὁ δὲ λευκὸς οἶνος ἀσθενὴς καὶ λεπτός, ὁ δὲ κιρρὸς πέπτει ῥάον ξηραντικὸς ὢν. Καθὼς τανῦν ἡ ἡλικία τοῦ οἴνου πολὺ τιμᾶται, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαί-